

ZBORNÍK
III. MEDZINÁRODNEJ VEDECKEJ
KONFERENCIE

„KOMUNITNÁ STAROSTLIVOSŤ V POMÁHAJÚCICH
PROFESIÁCH“

WYŻSZA SZKOŁA
FINANSÓW I ZARZĄDZANIA W WARSZAWIE

Editori

Doc. ThDr. Peter Vansač, PhD

RNDr. Daniela Barkasi, PhD.

PhDr. Mária Popovičová

Recenzenti:

prof. zw. dr. hab. Wojciech SLOMSKI, Dr. h. c. Mult.

prof. JUDr. Vojtech TKÁČ, CSc.

Doc. PhDr. Lada CETLOVÁ, PhD.

Doc. PhDr. Darina WICZMÁNDYOVÁ, PhD., mim. prof.

Doc. PhDr. Anna MURGOVÁ, PhD.

Vydavateľstvo:

Katedra Filozofii

Wydział Psychologii

Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie

Technický redaktor: PhDr. Mária Popovičová

Tlač: Tlačiareň svidnícka, s.r.o.

Rok vydania: 2017

Počet strán: 447

Náklad: 100 ks

ISBN: ISBN 978 - 83 - 61087 - 41 - 0

EAN: 978836108741

Jazyková úprava: Mgr. Gabriela Šamudovská

SOCIÁLNA PRÁCA

BARKASI DANIELA, BARKASI RASTISLAV, BUGYI ALEXANDER Terénna sociálna práca s marginalizovanými komunitami v obci	19
BARKASI DANIELA, VANSÁČ PETER, BOBOVNÍK MATEJ Význam komunitnej práce s občanmi ohrozenými sociálnym vylúčením v meste Michalovce	25
BARKASI RASTISLAV Náboženská spiritualita a sila viery ako významný faktor pri motivácii pomoci v komunite	30
BERNÁTOVÁ JANA, BARKASI DANIELA Komunitná starostlivosť v kontexte multikultúry	36
BURYOVÁ IVONA, KRAKOWCZYKOVÁ MARIOLA Sociální interakce v pomáhajících profesích a činitelé, kteří ji ovlivňují	44
BUŠANIČOVÁ LÝDIA, KONEČNÁ JANA, MAGERA IGOR Komunitná starostlivosť – zvyšovanie statusu prijímateľov sociálnych služieb	54
ČAKLOŠOVÁ HELENA Potreby a trendy komunitnej starostlivosti o seniorov	65
DOBDA VLADIMÍR Aspekty komunitnej práce s utečencami, žiadateľmi o azyl a azylantmi v zmysle antiopresívnych prístupov v sociálnej práci	72
HANOBIK FRANTIŠEK, VANSÁČ PETER Etický rozmer človeka	82
HEVEROVÁ MÁRIA Inovácie v oblasti nefarmakologických prístupov liečby demencie a Alzheimerovej choroby vo vybraných krajinách Európskej únie	88
HUDÁKOVÁ MARIANA Komunitná starostlivosť v pomáhajúcich profesiách	97
HUNYADIOVÁ STANISLAVA, BRUTOVSKÁ MARGITA Nenásilná komunikácia pri práci s komunitou	100
CHOMOVÁ MARCELA Úloha sociálnej práce pri záškoláctve žiakov z marginalizovaných rómskych komunít	108
JURAŠEK MARTIN, JACKO EUBOMÍR Súčasný trendy sociálnej práce s migrantmi	117

KOCHAN PAVOL	125
Miesto ikonografie ako súčasť spirituálneho života kresťanskej komunity	
KOLLÁROVÁ ŽOFIA	130
Komunita zamestnaných chudobných ako nový fenomén spoločnosti	
KOVÁČOVÁ EVA	138
Diagnostické nástroje v poradenstve zameraného na pracovné uplatnenie znevýhodnených skupín na trhu práce	
KOVAĽANOVÁ ALENA	148
Komunitná rehabilitácia a špecifické sociálne poradenstvo pre osoby s mentálnym postihnutím	
NEUPAUER RÓBERT	157
Integrálny rozvoj rómov v kontexte sociálnej práce a pastoračnej práce realizovanej v komunitných a misijných centrách	
NOVÁ MONIKA	174
Chudoba a sociálni vylúčení jako společenský problém	
NOVOTNÁ ALENA, BARTÍKOVÁ ANDREA	178
Poruchy vzťahu poradca – klient ako súčasť sociálneho poradenstva	
PABIŠOVÁ MARCELA	195
Poskytovanie sociálnych služieb ľuďom bez domova na úseku pre ošetrovateľskú starostlivosť FNSP Prešov	
PAVLOVÁ MARTINA	204
Starostlivosť o seniorov so závislosťami žijúcich v zariadeniach sociálnych služieb	
PAVLŮ JIŘÍ	217
O osobnosti v pomáhajících profesích	
PILKO JÁN, BARKASI RASTISLAV	224
Pohľad na chorého a zomierajúceho človeka v kontexte pravoslávnej spirituality	
RIUL' VICTORIA	227
The mobility and migration processes	
ŠOVČÍKOVÁ MONIKA	235
Sociálne poradenstvo ako súčasť sociálnej práce s komunitou nezamestnaných	
VANSAČ PETER, HUMENÍKOVÁ MÁRIA	242
Kvalita poskytovania sociálnych služieb v kontexte komunitnej sociálnej práce	
VARHA NATALIA, HOLONICH JÁN	250
Involvement in the labor market of the high school graduates	
ŽILOVÁ ANNA	257
Sociálna opora človeka v rámci komunity prostredníctvom sakrálnych objektov	

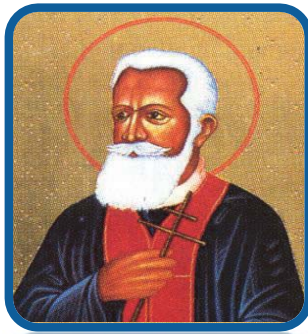
OŠETROVATELSTVO

BALOGOVÁ EVA, BRAMUŠKOVÁ JARMILA Nebojme sa „sprevádzania“	264
BRAMUŠKOVÁ JARMILA, BALOGOVÁ EVA Naliehavé a závažné stavy v komunite	270
DOVHUNOVÁ RENÁTA Kritériá efektívnej starostlivosti o nehojace sa rany	277
FAJČÁKOVÁ ĽUBICA Postoj k zomieraniu a smrti z pohľadu rôznych kultúr	281
KABÁTOVÁ OĽGA Komunitná ošetrovateľská starostlivosť o seniorov	294
KUNDRACIKOVÁ ĽUBOSLAVA, KIŠKO ALEXANDER DERŇÁROVÁ ĽUBICA Kvalita života seniorov v súvislosti s pohybovou aktivitou	301
LACA PETER, KILÍKOVÁ MÁRIA Začleňovanie spirituálnych a duchovných potrieb pacientov do ošetrovateľskej starostlivosti	308
LANCOŠOVÁ KATARÍNA, TKÁČOVÁ ĽUBOMÍRA Implementácia alternatívnych metód v ošetrovateľskej starostlivosti o seniorov s demenciou pri Alzheimerovej chorobe	318
MAGUROVÁ DAGMAR, MAJERNÍKOVÁ ĽUDMILA GALDUNOVÁ HELENA, ELIÁŠOVÁ ANNA, ZAKUTNÁ LUCIA Dimenzie hospicovej starostlivosti	326
MAJERNÍKOVÁ ĽUDMILA, MAGUROVÁ DAGMAR OBROČNÍKOVÁ ANDREA, ELIÁŠOVÁ ANNA Svojpomocná skupina ako dôležitý atribút komunitnej sociálnej opory pacienta s nádorovým ochorením	335
MARTINKOVÁ JANA Úloha sestry v komunite migrantov v utečeneckom tábore Veroia (Grécko)	344
MURGOVÁ ANNA Vízia ošetrovateľstva v dobe globalizácie a informačnej explózie 21. storočia	348
POPOVIČOVÁ MÁRIA, WICZMÁNDYOVÁ DARINA HRINDOVÁ TATIANA Komunitná práca so seniormi ako metóda ošetrovateľskej starostlivosti	353
PUTEKOVÁ SILVIA Nefarmakologické postupy liečby demencie v komunite seniorov	367

RABINČÁK MAREK Kodependencia – tichý (ne)priateľ závislosti	372
RABINČÁK MAREK Implementácia psychoedukačných programov ako terapia do komunitného ošetrovateľstva	378
SIMOČKOVÁ VIERA, CIMBALOVÁ JANA, ZAMBORIOVÁ MÁRIA Sestra ako významný činiteľ v pomáhajúcich profesiách pri poskytovaní paliatívnej starostlivosti	384
SNOPEK PETR Perioperační anesteziologická péče pohledem pacienta	389
ŠEVČOVIČOVÁ ANDREA Činnosť zdravotníkov pri záchrane životov v komunite väznených v koncentračných táboroch	396
TKÁČOVÁ EUBOMÍRA Starostlivosť o chronicky chorých v komunitnom ošetrovateľstve	402
WICZMÁNDYOVÁ DARINA Ošetrovateľstvo v kontexte humanitných vied	410

ABSTRAKTY

BARKASI DANIELA	430
Edukácia a sociálne poradenstvo pre komunitu diabetikov	
DZIACKA ALENA, BOTÍKOVÁ ANDREA	432
Prepojenie sociálnych a zdravotných služieb v starostlivosti o pacienta / klienta	
KMECOVÁ JAROSLAVA	434
Poslanie sociálneho pracovníka ako lídra v komunitnej práci	
KUŠEVOVÁ SILVIA	436
Špecifiká ošetrovateľskej starostlivosti v rómskej komunite	
MATYS MIROSLAV	438
Starostlivosť o zamestnancov v organizácii prostredníctvom sociálnej politiky	
MATYS SLAVOMÍR	441
Komunitná starostlivosť o zamestnancov v oblasti vzdelávania s ohľadom na tímovú prácu	
PANAS TERESA	444
Spirituality as a predictor of well-being of the individual	
VANSAČ PETER	446
Spiritualita ako podstatný prvok pre vznik a rozvoj komunity v zariadeniach sociálnych služieb	

III. MEDZINÁRODNÁ VEDECKÁ KONFERENCIA

***„KOMUNITNÁ STAROSTLIVOSŤ
V POMÁHAJÚCICH PROFESIÁCH“***

PROGRAM KONFERENCIE

Termín konania: 10. – 11. novembra 2016

Miesto konania: Detašované pracovisko Bl. Metóda Dominika Trčku Michalovce

“ SPONZORI ”

Mesto Michalovce

VEDECKÝ VÝBOR KONFERENCIE

- prof. MUDr. Vladimír KRČMÉRY, DrSc. Dr.h.c. mult.*
prof. MUDr. Marián KARVAJ, PhD.
prof. JUDr. Vojtech TKÁČ, CSc.
prof. MUDr. Jozef MIKLOŠKO, PhD.
prof. PaedDr. Milan SCHAVEL, PhD.
prof. MUDr. PhDr. Peter KALANIN, PhD.
prof. MUDr. Štefan KOVAL, PhD.
prof. PhDr. Mária KILÍKOVÁ, PhD.
prof. zw. dr hab. Paweł CZARNECKI, PhD., MBA, Dr. h. c.
prof. zw. dr hab. Wojciech SLOMSKI, Dr. h. c. Mult.
prof. PhDr. Anna ŽILOVÁ, PhD.
Mons. prof. ThDr. Peter ŠTURÁK, PhD.
Dr.h.c. prof. PhDr. Pavol DANCÁK, PhD.
doc. ThDr. Peter VANSÁČ, PhD.
doc. PhDr. Darina WICZMÁNDYOVÁ, PhD. mim. prof.
doc. ThDr. PaedDr. Martin JURAŠEK, PhD.
doc. MUDr. Mária BELOVIČOVÁ, PhD.
doc. PhDr. Alena NOVOTNÁ, PhD.
doc. PhDr. Irena KAMANOVÁ, PhD., MHA
Ing. Jaroslava KMECOVÁ, PhD., MBA

POZVANÍ HOSTIA

- Dr.h.c. prof. PhDr. Anna ELIÁŠOVÁ, PhD.*
dekanka Fakulty zdravotníckych odborov, Prešovskej univerzity v Prešove
prof. ThDr. Ján ŠAFIN, PhD.
dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty, Prešovskej univerzity v Prešove
PhDr. Tatiana HRINDOVÁ, PhD.
ministerská sestra Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
PhDr. Tatiana KOŠŤOVÁ, PhD. MPH.
manažérka pre ošetrovateľskú starostlivosť Sveta zdravia
Mgr. Peter KULIFAJ
predseda Slovenskej komory sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce
Mgr. Iveta LAZOROVÁ
prezidentka Slovenskej komory sestier a pôrodných asistentiek

ORGANIZAČNÝ VÝBOR KONFERENCIE

RNDr. Daniela BARKASI, PhD.
 doc. PhDr. Anna MURGOVÁ, PhD.
 doc. PhDr. Lubomíra TKÁČOVÁ, PhD.
 PhDr. Mária POPOVIČOVÁ
 PhDr. Lýdia BUŠANIČOVÁ
 PhDr. Zuzana KULHOVÁ
 Mgr. Rastislav BARKASI
 Mgr. Martin MRÁZ
 Ing. Alexander BUGYI
 Mgr. Ing. Jozef BOROVIKA
 Mgr. Mária MACKOVÁ
 Mgr. Gabriela ŠAMUDOVSKÁ

PROGRAM KONFERENCIE

10.11.2016	
čas	AKTIVITA
13:00-14:00	Registrácia účastníkov konferencie
14:00-14:25	Slávnostné otvorenie
BLOK č.1	“ VYŽIADANÉ PREDNÁŠKY ”
	Predsedníctvo
	prof. JUDr. Vojtech TKÁČ, CSc. prof. MUDr. PhDr. Peter KALANIN, PhD. doc. ThDr. Peter VANSÁČ, PhD. doc. PhDr. Darina WICZMÁNDYOVÁ, PhD. mim. prof.
14:30-14:45	prof. JUDr. Vojtech TKÁČ, CSc. <i>Európsky model sociálnych práv a sociálna práca na Slovensku</i>
14:50-15:05	prof. MUDr. PhDr. Peter KALANIN, PhD. <i>Pozvaná prednáška na tému konferencie</i>
15:10-15:25	Mgr. Peter KULIFAJ <i>Perspektívy pôsobenia sociálnych pracovníkov v službách komunitnej starostlivosti</i>
15:30-15:45	prof. ThDr. Ján ŠAFIN, PhD. <i>Eschatológia na východe a západe v 11. až 14. storočí a jej sociálne dôsledky</i>
15:50-:16:05	Dr.h.c. prof. PhDr. Pavol DANCÁK, PhD. <i>Sociálny kontext súcitu</i>
16:05-:16:20	prof. PhDr. František HANOBIK, PhD., doc. ThDr. Peter VANSÁČ, PhD. <i>Etický rozmer človeka</i>
16:20-:16:35	DISKUSIA
16:35-:16:45	PRESTÁVKA

BLOK č. 2	“ PREDNÁŠKY OŠETROVATEĽSTVO ”
	Predsedníctvo
	doc. PhDr. Darina WICZMÁNDYOVÁ, PhD. mim. prof. PhDr. Tatiana KOSŤOVÁ, PhD. MPH. doc. PhDr. Anna MURGOVÁ, PhD.
16:45-17:00	Mgr. Iveta LAZOROVÁ <i>Pozvaná prednáška na tému konferencie</i>
17:00-17:15	PhDr. Alena DZIACKA, PhD., doc. PhDr. Andrea BOTÍKOVÁ, PhD. <i>Prepojenie sociálnych a zdravotných služieb v starostlivosti o pacienta/klienta</i>
17: 15-17:30	PhDr. Petr SNOPEK <i>Perioperační anesteziologická péče pohledem pacienta</i>

	“ PREDNÁŠKY SOCIÁLNA PRÁCA ”
17:30-17:45	prof. PhDr. Anna ŽILOVÁ, PhD. <i>Sociálna opora človeka v rámci komunity prostredníctvom sakrálnych objektov</i>
17:45-18:00	doc. PhDr. Alena NOVOTNÁ, PhD., Mgr. Andrea BARTÍKOVÁ <i>Poruchy vzťahu poradca – klient ako súčasť sociálneho poradenstva</i>
18:00-18:15	PhDr. Monika NOVÁ, PhD. <i>Chudoba a sociální vyloučení jako společenský problém</i>
18:15-18:30	Mgr. Róbert NEUPAUER <i>Integrálny rozvoj Rómov v kontexte sociálnej práce a pastoračnej práce realizovanej v komunitných a misijných centrách</i>
18:30-18:45	Mgr. Alena KOVAĽANOVÁ <i>Komunitná rehabilitácia a špecifické sociálne poradenstvo pre osoby s mentálnym postihnutím</i>
18:45-19:00	JUDr. Marcela CHOMOVÁ <i>Úloha sociálnej práce pri záškolkáctve žiakov z marginalizovaných rómskych komunít</i>
19:00	DISKUSIA
	Ukončenie prvého dňa konferencie

11.11.2016	
08:00-08:30	<i>Registrácia účastníkov konferencie</i>
SEKCIA	Miestnosť č. 106
BLOK č.3a	“ PREDNÁŠKY OŠETROVATEĽSTVO ”
doc. PhDr. Darina WICZMÁNDYOVÁ, PhD. mim. prof. PhDr. Tatiana HRINDOVÁ, PhD. doc. PhDr. Lubomíra TKÁČOVÁ, PhD.	
08:30-08:45	doc. PhDr. Darina WICZMÁNDYOVÁ, PhD. mim. prof. Ošetrovateľstvo v kontexte humanitných vied
08:45-09:00	PhDr. Tatiana HRINDOVÁ, PhD. Úloha ošetrovateľstva pri destigmatizácii duševne chorých
09:00-09:15	PhDr. Jana MARTINKOVÁ, PhD. Úloha sestry v komunite migrantov v utečeneckom tábore Veroia (Grécko)
09:15-09:30	PhDr. Silvia PUTEKOVÁ, PhD. Nefarmakologické postupy liečby demencie v komunite seniorov
9:30- 9:45	PhDr. Eva BALOGOVIÁ, PhD., PhDr. Jarmila BRAMUŠKOVÁ, PhD. Nebojme sa „sprevádzania“
09:45-:10:00	PhDr. Andrea ŠEVČOVIČOVÁ Činnosť zdravotníkov pri záchrane životov v komunite väznených v koncentračných táborech
10:00-10:15	DISKUSIA
10:15-:10:30	PRESTÁVKA
BLOK č.4a	“ PREDNÁŠKY OŠETROVATEĽSTVO ”
doc. PhDr. Anna MURGOVÁ, PhD. doc. PhDr. Lubomíra TKÁČOVÁ, PhD. PhDr. Beáta GREŠŠ-HALÁSZ	
10:30-10:45	PhDr. Marek RABINČÁK Implementácia psychoedukačných programov ako terapia do komunitného ošetrovateľstva
10:45-11:00	doc. PhDr. Lubomíra TKÁČOVÁ, PhD. Starostlivosť o chronicky chorých v komunitnom ošetrovateľstve
11:00-11:15	doc. PhDr. Anna MURGOVÁ, PhD. Vízia ošetrovateľstva v dobe globalizácie a informačnej explózie 21. storočia
11:15-11:30	PhDr. Beáta GREŠŠ-HALÁSZ Kompetencie sestry s pokročilou praxou
11:30-11:45	PhDr. Ludmila MAJERNÍKOVÁ, PhD., PhDr. Dagmar MAGUROVÁ, PhD., PhDr. Andrea OBROČNÍKOVÁ, PhD. Dr.h.c. prof. PhDr. Anna ELIÁŠOVÁ, PhD. Svojpomocná skupina ako dôležitý atribút komunitnej sociálnej opory pacienta s nádorovým ochorením
11:45-:12:00	Mgr. Renáta DOVHUNOVÁ Kritéria efektívnej starostlivosti o nehojace sa rany

12:00-12:15	DISKUSIA
12:15-13:00	PRESTÁVKA (OBED)

BLOK č.5a	“ PREDNÁŠKY OŠETROVATELSTVO”
	doc. PhDr. Anna MURGOVÁ, PhD. doc. PhDr. Eubomíra TKÁČOVÁ, PhD. PhDr. Mária POPOVIČOVÁ
13:00-13:15	ThLic. Peter LACA, PhD. prof. PhDr. Mária KILÍKOVÁ, PhD. <i>Začleňovanie spirituálnych a duchovných potrieb pacientov do ošetrovateľskej starostlivosti</i>
13:15-13:30	Bc. Silvia KUŠEVOVÁ <i>Špecifiká ošetrovateľskej starostlivosti v rómskej komunite</i>
13:30-13:45	PhDr. Marek RABINČÁK <i>Kodependencia – tichý (ne)priateľ závislosti</i>
13:45-14:00	Mgr. Katarína LANCOŠOVÁ, doc. PhDr. Eubomíra TKÁČOVÁ, PhD. <i>Implementácia alternatívnych metód v ošetrovateľskej starostlivosti o seniorov s demenciou pri Alzheimerovej chorobe</i>

14:00-14:15	PhDr. Mária POPOVIČOVÁ, doc. PhDr. Darina WICZMÁNDYOVÁ, PhD., mim. prof., PhDr. Tatiana HRINDOVÁ, PhD. <i>Komunitná práca so seniormi ako metóda ošetrovateľskej starostlivosti</i>
14:15-14:30	PhDr. Ľubica FAJČÁKOVÁ <i>Postoj k zomieraniu a smrti z pohľadu rôznych kultúr</i>
14:30-14:45	doc. PhDr. Viera SIMOČKOVÁ, PhD., PhDr. Mgr. Jana CIMBALOVÁ, PhD., doc. PhDr. Mária ZAMBORIOVÁ, PhD. <i>Sestra ako významný činiteľ v pomáhajúcich profesiách pri poskytovaní paliatívnej starostlivosti</i>
14:30-14:45	DISKUSIA
14:45	UKONČENIE

POSTEROVÉ PREZENTÁCIE	
	PhDr. Oľga KABATOVÁ, PhD. <i>Komunitná ošetrovateľská starostlivosť o seniorov</i>
	PhDr. Ľuboslava KUNDRACIKOVÁ, doc. MUDr. Alexander KIŠKO, CSc., doc. PhDr. Ľubica DERŇAROVÁ, PhD. MPH., PhDr. Andrea ŠEVČOVIČOVÁ <i>Činnosť zdravotníkov pri záchrane životov v komunite väznených v koncentračných táborech</i>
	PhDr. Jarmila BRAMUŠKOVÁ, PhD., PhDr. Eva BALOGOVÁ, PhD. <i>Naliehavé a závažné stavy v komunite</i>
	PhDr. Dagmar MAGUROVÁ, PhD., PhDr. Ľudmila MAJERNÍKOVÁ, PhD., PaedDr. Helena GALDUNOVÁ, PhD., Dr.h.c. prof. PhDr. Anna ELIÁŠOVÁ, PhD., Bc. Lucia ZAKUTNÁ <i>Dimenzie hospicovej starostlivosti</i>
	PhDr. Andrea ŠEVČOVIČOVÁ <i>Činnosť zdravotníkov pri záchrane životov v komunite väznených v koncentračných táborech</i>
	Mgr. Eva KOVÁČOVÁ <i>Diagnostické nástroje v poradenstve zameraného na pracovné uplatnenie znevýhodnených skupín na trhu práce</i>

SEKCIA	Miestnosť č. 105
BLOK č. 3 b	“ PREDNÁŠKY SOCIÁLNA PRÁCA ”
	prof. JUDr. Vojtech TKÁČ, CSc. doc. ThDr. Peter VANSÁČ, PhD. doc. ThDr. PaedDr. Martin JURAŠEK, PhD.
08:30-08:45	PhDr. Lýdia BUŠANIČOVÁ, Mgr. Jana KONEČNÁ, PhDr. Igor MAGERA, PhD. <i>Komunitná starostlivosť – zvyšovanie statusu prijímateľov sociálnych služieb</i>
08:45-09:00	Ing. Jaroslava KMECOVÁ, PhD., MBA., LL.M. <i>Poslanie sociálneho pracovníka ako lídra v komunitnej práci</i>
09:00-09:15	PhDr. PaedDr. Radoslav MICHEL, PhD. <i>Úlohy komunitného sociálneho pracovníka v rómskej komunite</i>
09:15-09:30	doc. ThDr. PaedDr. Martin JURAŠEK, PhD., MUDr. LUBOMÍR JACKO, PhD., MBA <i>Súčasný trendy sociálnej práce s migrantmi</i>
09:30-09:45	doc. ThDr. Peter VANSÁČ, PhD. <i>Spiritualita ako podstatný prvok pre vznik a rozvoj komunity v zariadeniach sociálnych služieb</i>
09:45-10:00	PhDr. Marcela PABIŠOVÁ <i>Poskytovanie sociálnych služieb ľuďom bez domova na úseku pre ošetrovateľskú starostlivosť FNŠP Prešov</i>
10:00-:10:15	Mgr. Rastislav BARKASI <i>Náboženská spiritualita a sila viery ako významný faktor pri motivácii pomoci v komunite</i>
10:15-:10:30	DISKUSIA
10:30-:10:45	PRESTÁVKA

BLOK č.4b	“ PREDNÁŠKY SOCIÁLNA PRÁCA ”
	doc. ThDr. Peter VANSÁČ, PhD. doc. ThDr. PaedDr. Martin JURAŠEK, PhD. RNDr. Daniela BARKASI, PhD.
10:45-11:00	Mgr. Ivona BURYOVÁ, PhD. prof. WSM. PhDr. Mariola KRAKOWCZYKOVÁ, PhD. , <i>Sociální interakce v pomáhajících profesích a činitelé, kteří ji ovlivňují</i>
11:00-11:15	PhDr. Jiří PAVLŮ, PhD. <i>O osobnosti v pomáhajících profesích</i>
11:15-11:30	dr n. hum. Teresa PANAS <i>Spirituality as a predictor of well-being of the individual</i>
11:30-11:45	doc. Victoria RIUL', PhD. <i>The mobility and migration processes</i>
11:45-12:00	doc. PhDr. Stanislava HUNYADIOVÁ, PhD., PhDr. Margita BRUTOVSKÁ <i>Nenásilná komunikácia pri práci s komunitou</i>

12:00-12:15	Mgr. Monika ŠOVČÍKOVÁ <i>Sociálne poradenstvo ako súčasť sociálnej práce s komunitou nezamestnaných</i>
12:00-12:15	DISKUSIA
12:15-13:00	PRESTÁVKA (OBED)

BLOK č.5b	“ PREDNÁŠKY SOCIÁLNA PRÁCA ” doc. ThDr. Peter VANSÁČ, PhD. doc. ThDr. PaedDr. Martin JURAŠEK, PhD. RNDr. Daniela BARKASI, PhD.
13:00-13:15	doc. ThDr. Peter VANSÁČ, PhD., PhDr. Mária HUMENÍKOVÁ <i>Kvalita poskytovania sociálnych služieb v kontexte komunitnej sociálnej práce</i>
13:15-13:30	Ing. Slavomír MATYS <i>Komunitná starostlivosť o zamestnancov v oblasti vzdelávania s ohľadom na tímovú prácu</i>
13:30-13:45	Ing. Miroslav MATYS <i>Starostlivosť o zamestnancov v organizácii prostredníctvom sociálnej politiky</i>
13:45-14:00	Mgr. Vladimír DOBDA <i>Aspekty komunitnej práce s utečencami, žiadateľmi o azyl a azylantmi v zmysle antiopresívnych prístupov v sociálnej práci</i>
14:00-14:15	PhDr. Martina PAVLOVÁ <i>Starostlivosť o seniorov so závislosťami žijúcich v zariadeniach sociálnych služieb</i>
14:15-14:30	PhDr. Jana BERNATOVÁ, PhD., RNDr. Daniela BARKASI, PhD. <i>Komunitná starostlivosť v kontexte multikultúry</i>
14:30-14:45	DISKUSIA
BLOK č.6b	“ PREDNÁŠKY SOCIÁLNA PRÁCA ” ThDr. Pavol KOCHAN, PhD. Mgr. Ján PILKO, PhD. Mgr. Rastislav BARKASI
14:45-15:00	Mgr. Ján PILKO, PhD., Mgr. Rastislav BARKASI <i>Pohľad na chorého a zomierajúceho človeka v kontexte pravoslávnej spirituality</i>
15:00-15:15	ThDr. Pavol KOCHAN, PhD. <i>Miesto ikonografie ako súčasť spirituálneho života kresťanskej komunity</i>
15:15-15:30	RNDr. Daniela BARKASI, PhD., Mgr. Rastislav BARKASI, Ing. Alexander BUGYI <i>Terénna sociálna práca z marginalizovanými komunitami obcí.</i>
15:30-15:45	Mgr. Martin MRÁZ <i>Síla komunity</i>
15:45-16:00	RNDr. Daniela BARKASI, PhD., doc. ThDr. Peter VANSÁČ, PhD., Ing. Matej BOBOVNÍK, PhD. <i>Význam komunitnej práce s občanmi ohrozenými sociálnym vylúčením v meste Michalovce</i>
16:00-16:15	Mgr. Žofia KOLLÁROVÁ <i>Komunita zamestnaných chudobných ako nový fenomén spoločnosti</i>
16:15-16:30	DISKUSIA

BLOK č.7b	“ PREDNÁŠKY SOCIÁLNA PRÁCA ”
	prof. JUDr. Vojtech TKÁČ, CSc. doc. ThDr. Peter VANSÁČ, PhD. ThDr. Pavol KOCHAN, PhD.
16:30-16:45	doc. Natalia VARHA, PhD., PhDr. Ján HOLONICH, PhD. <i>Involvement in the labor market of the high school graduates</i>
16:45-17:00	Mgr. Mária HEVEROVÁ <i>Inovácie v oblasti nefarmakologických prístupov liečby demencie a Alzheimerovej choroby vo vybraných krajinách európskej únie</i>
17:00-17:15	Mgr. Mariana HUDÁKOVÁ <i>Komunitná starostlivosť v pomáhajúcich profesiách</i> <i>Opatrovateľská služba poskytovaná v meste Michalovce</i>
17:15-17:30	Ing. Helena ČAKLOŠOVÁ <i>Potreby a trendy komunitnej starostlivosti o seniorov</i>
17:30-17:45	DISKUSIA
17:45	UKONČENIE

TEŠÍME SA NA VAŠU ÚČASŤ

**THE MOBILITY AND MIGRATION PROCESSES
OF THE YOUNG PEOPLE ON THE BORDERLAND AREAS
(ON THE EXAMPLE OF UKRAINE, POLAND AND HUNGARY)**

Riul'Victoria
Uzghorod National Universitet
Department of Sociology and Social Work

Abstract

The mobility of young people, living on the borderland areas is analyzed in the given paper. The phenomenon of the transborder areas in modern science, its interpretation, different approaches and classification of the frontier is investigated in this paper. In the context of this investigation we regard three transborder zones, each one with its specificity (Transcarpathian region - Hungary, Lviv region - Poland and frontier of Kharkiv region). In the result of this investigation were have revealed common and different features of various transborder zones, each with its own structure, under which it is functioning. It was concluded that a significant impact on the young people make the transborder areas where the young people live, and ties with the neighboring country are very close in many cultural and social spheres and promote youth mobility of the boderline areas.

Key words: Border. Borderland. Frontier. Youth mobility. Neighboring country.

Introduction

The term "border" and concepts, expressed by this term are significant, they are used in different social contexts and have different statuses (Беспамятных, 2008). They occupy a special position in a mental-geographical mapping: they are periphery of the country on one hand, but on the other hand, they become the centres of the particular region, in which the processes are determined by the factor of the border (Бреский,2008). The way of people's life in the border area, the form of its display demonstrate and implement a special measure interactions between the countries which have a common border. As a rule, this process is usually caused by different levels of development of the countries, which have the common border. In border areas, the social structures (spaces measuring) on the geographic (physical) space community is taking place (Кривицька,2015). Thus, border areas, are specific socio-cultural and ethno-social spaces, located on the border of cultures, ethnic groups, certain political formations, which allow to treat it not only in territorial, local, but also in symbolic limits. The common border is a special space, which does not belong entirely to any of the cooperating countries. But only this space provides the possibility of different kinds of communication, on the level of everyday life, as well as on the level of long-term planning of international relations. Border areas always are characterized by a high degree of various kinds of movement (migration), usually in both directions of the border (Гуль, 2012). The population of border areas, namely young people, are also involved in various kinds of transborder movements, that's why it is actual to study the impact of frontier on the migration of young people. The regulations about the specific of the border areas were developed and implemented by the Polish researchers Babinsky G. (G. Babiński), A. Sadowski (A. Sadowski), J. Voyakovskym (D. Wojakowski), A. Kloskovskoyu (A. Kłosowska). Problems

of Ukraine's borders and the development of border areas were considered in the work of A. Dolgov, V. Boechko, A. Ganja, B. Zakharchuk, J. Dashkevich, A. Kovaleva, A. Malinowski, B. Serhiychuk, Boldetska A., I. Kononov, K. Shestakov, A. Kruglashov T. Rudnitskaya, I. Burkut V. Dzhaman, I. Kostaschuk M. Makar, A. Dulichenko, I. Myhovych were involved in investigation of ethnic processes in the Ukrainian borderland. The aim of the research is to identify the influence of borderland on the mobility and migration processes of the young people who live there. We define social mobility as a process of movements of individuals between hierarchically organized elements of the social structure. P. Sorokin defines social mobility as any transition of individuals or social objects, that is, everything created or modified by human activity, from one social position to another (Сорокин, 1992). In the context of our research, social mobility of young people, is the intensity of border movement in border areas, their plans to study and live in the neighboring country, and also socio-cultural cooperation of the young people in the borderland between two countries. Borderland as a territory of residence, activates mobility, both vertical and horizontal. Borderland can be defined as a socio-cultural phenomenon, which is in a certain localized region with social, cultural, economic and political specific characteristics. Therefore, frontier should be considered not as a physical space, but as a populated space. It is socially assimilated, intelligently interpreted by the people, inhabiting it and has become a part of their "life-world". Borderland as a spatial-social and spatial-cultural phenomenon, appears only in a particular interpretation. This idea has already happened and concepts on key issues: what is what and who is who. Analysis of the frontier as a socio-cultural phenomenon should begin with the consideration of borderland in the line of transformation, that has been taking place in the political culture in the late twentieth (Hastings, 1998). This has found its expression in changing opinions, ideas about the role of state (government) in cultural policy, organization and management of the areas. One of the displays of this transformation is a transborder cooperation, the main participants of which are not central authorities, but border administrative-territorial units and civilian communities (Бреский, 2008). By itself, the term "border", that became the Russian-speaking translation loan word of the English term "Borderland" is multimeaningful. Its use in the European and American scientific tradition at the beginning of the XXI century is actual for archeology, history, sociology, political science, humanitarian geography, religious studies, philosophy. Within the theory "borderland"; different kinds of limits – "frontier studies", "border studies" and "boundary studies" are arising (Rosler, 1999). Each category is translated as a "limit", but has different semantic nuance. For this reason, in the English humanitarian space, there are several "Border" theories, that are constantly interacting with each other, gradually wiping off the border, changing into one complicately organized area of scientific research (Martinez, 1994). Applied theory, connected with study of the border, originated in the 50's of the XX century in the USA, as the sphere of research frontier problems. Since 1976, the Association of Borderland Studies (ABS) was founded in America, and became a leading Academic Association of the North American researchers (Бреский, 2008). They are involved in regular research of the frontier zones. The theory of borderland emphasizes, that along with that, border can itself act as a subject of study (political, administrative, military divisions), it causes a variety of other types of borders. It often seems to a researchers that the line (limit) is

something secondary relating to the space itself. However, it is the boundary (border-border) in theory of borderland, determines all other kinds of boundaries and the type of social space(Кочан, 2008).

So, Parker identifies five types of boundaries:

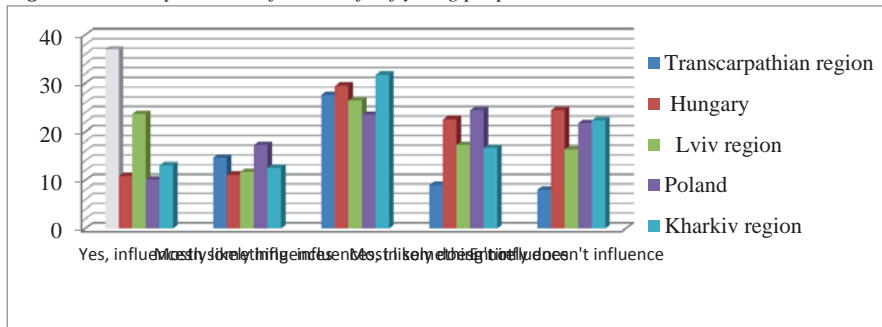
- geographical (climate, nature features, ecology, environment, natural borders - rivers, mountains);
- political (administrative division, military power, political dynamics, political domination, colonization of borderlands, "close frontier" / open frontier, moving frontier);
- demographic in a broad sense (interaction of ethnic groups, population, health, gender classification of the population, demographic shifts, hidden migration, character of settlements, the nature of ethnogenesis, merging or fragmentation);
- cultural (linguistic, religious, artefact, cultural practices);
- economic (production, ecosystem, engagement of migrants, transport, border trade)(Parker,2006).

R. Alba grounds three types of border changes: their "boundary breaching", at which the assimilation of the individuals into dominant culture is taking place; "Boundary shifting", when identifying designation of "who is who" becoming problematic. "Erasing borders" is a process, where cultural boundaries are losing their "rigidity" and constraint character, and individuals are provided with ample opportunity of cultural and identification selection (Alba, 2005).Applying the concept of borderland (in its three-measuring sense: territorial, socio-cultural and personal) makes possible to explain the specifics of ethnic identificational processes in borderland regions, and understand the peculiarities of formation ethnic identity in the Ukrainian socio-cultural space (Сухомлинов, 2008).

Pattern and Methods

Analyzing the mobility of youth in borderland areas we have investigated the young people in borderland of Transcarpathian, Lviv and Kharkiv regions, as well as the young people of Hungary and Poland. The analysis of the mobility of young people in borderland areas was conducted by the relevant questionnaire.For interpretation the results of the study we have focused our attention on these three border areas, namely on the borderland of Hungary and Transcarpathian region, the borderland of Poland and Lviv region and the frontier of Kharkiv region. It would be appropriate to analyze the Kharkiv region frontier together with the frontier of Russia, where the study was not carried out, that's why the frontier of Kharkiv region will be analyze in one-sided context.Positively answered about the impact of the border on the life of youth (37.0%) in Transcarpathia and (23.7%) in Lviv region. But the majority of young people, living on the border have said that something causes, something not. The youth of Hungary and Poland, and to some extent in Kharkiv region are convinced that living on the border does not affect their lives. In total 60.0% of young people are convinced that living on the border affects their lives to some extent, especially the young people of Transcarpathia, as far as Transcarpathia is the most multinational and multilingual region, which borders with four European countries. (Figure 1)

Figure 1 "The impact on the frontier life of young people"

As for socio-cultural interaction between the residents of borderland, it is characterized by very active interaction of two neighboring countries. In the context of our study, three bordering areas (Transcarpathian region - Hungary, Lviv region - Poland, Kharkov region - country, with which it borders, namely Russia). The youth of the Ukrainian frontier (Transcarpathian region, Lviv region and Kharkiv region have noted that they are making purchases in the neighboring country more actively, than the youth of the foreign frontier (Hungary and Poland). That's why the youth of Lviv region do shopping in the neighboring Poland, the youth people of Kharkiv region in Russia, with which it borders. It should be noted that the young people of Transcarpathia do shopping not only in neighboring Hungary, but in Slovakia and Romania, depending on the place of residence in the Transcarpathian region, where the border crossings exist. Parents of the respondents in Transcarpathian and Lviv regions are working in the neighboring countries, which are typical for these areas (labor migration caused by a high level of unemployment).

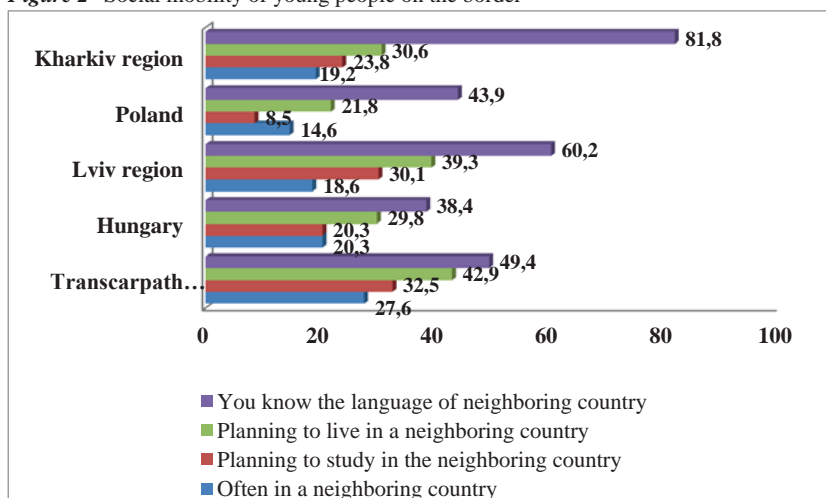
Table 1 "Social Youth Neighbourhood"

	Transcarpathian region	Hungary	Lviv region	Poland	Kharkiv region
Do shopping in neighboring country	46,2	21,2	42,3	19,7	30,4
Your parents work there	26,3	7,2	24,5	8,8	13,1
Your relatives live there	55,8	37,3	56,1	47,3	62,4
Your friends live there	45,5	50,1	46,4	31,6	51,6
Celebrate holidays of the neighboring country	29,3	16,7	18,6	11,6	33,6

As result of the survey has shown, we can state, that majority of the respondents indicate that their relatives and friends live on both: the Ukrainian border (Transcarpathian, Lviv and

Kharkiv regions) and on the foreign border (Hungary and Poland). Holidays of the neighboring countries are celebrated in the families of Kharkiv region (33.6%) and in Transcarpathian region (29.3%), which is a result of common historical past with the neighboring country. (Table 2) The most frequent trips are between residents of Transcarpathian region (27.6%) and residents of Hungary (20.3%), as far as for each of parts it is profitable. For example, the population of Transcarpathian region not only does shopping in the supermarkets and shopping centres at low prices in the neighboring Hungary, but they are taking a course of examination and treatment in the hospitals of Hungary. There residents of Hungary very often visit Transcarpathia buying goods, which are cheaper than in Hungary (fuel, cigarettes, alcohol, food, and cheap clothes). Lower indexes as for the frequency of trips to neighboring countries is in the Lviv region (18.6%) and accordingly, its neighbor Poland (14.6%). Young people of Transcarpathian (32.5%) and Lviv regions (30.1%) of the borderland have shown more desire to study in the neighboring country, that is in Hungary and Poland, because it is the only perspective in getting good jobs with a diploma of the European standard. According to the results of investigation, the young people of Transcarpathian region (42.9%), Lviv region (39.3%) are planning to live in the neighboring country, that is emigrate from Ukraine, and (30.6%) young people of Kharkiv region are also planning to emigrate, not only to Russia, but to some other country. According to the results of research, young people of Transcarpathian region (42.9%) and Lviv region (39.3%) are planning to live in a neighboring country, that is emigrate from Ukraine, and (30.6%) young people of Kharkiv region are planning to live in Russia. The young people of Europe (Hungary - 29.8% and Poland - 21.8%) are planning to take up a permanent residence in more promising than theirs, European countries. The young people in Lviv region (60.2%) and Transcarpathian region (49.4%) know the language of the neighboring country, i.e. Polish and Hungarian. The young people in Kharkiv region (81.9%) know Russian.

Figure 2 "Social mobility of young people on the border"

The main purpose of travelling the residents of borderland to the neighboring country, has become tourism, visiting relatives, friends and business trips which are peculiar for the residents of Transcarpathian region, and are connected with buying foodstuffs and manufactured goods, and then selling them at the markets of the region. (Table 2)

Table 2. "The purpose of youth trips to frontier countries - neighbor"

	Transcarpathian region	Hungary	Lviv region	Poland	Kharkiv region
Tourism	35,2	66,4	41,3	48	35
Business trip (sale and / or purchase of goods)	21,4	8,9	8,4	2,4	6,1
Visitingrelatives, friends	31,4	23,4	17,8	9,5	25,5
Medicaltreatment	5,5	1,7	1,9	1,7	3,7
Studying, probation	2,4	8,3	4,6	5,8	3,3
Other	7,5	10,9	11,2	6,8	3,7

Quite high for young Hungarian and a little lower for the young people of Poland, is tourism, as a purpose of their trips to Transcarpathia. It is due to the development of the tourism industry in Transcarpathia in the last decade and moderate prices, which suit the ordinary young people from European countries.

Summary

So, borderland is a special social space, where the intersection of cultures, filled with a special meaning, is taking place. The significance of the frontier (borderland) in modern world is determined by socio-cultural transformation, processes of regionalization, changes in the nature of state border and changes in people's outlook, way of living, which is taking place in this area (Хлестракова, 2006). Borderland is multilateral and diverse socio-cultural phenomenon, and give it a precise definition is difficult (Шевчук, 2010). To determine the borderland, is possible only in general way. Its conceptualization can be made only on the basis of different grounds. Borderland differs from usual social-cultural formations by its another attitude to stranger, foreigner. A stranger (foreigner) takes a concrete and detailed image. Borderland, as a socio-cultural phenomenon has its own sociodynamics, which is implemented in the external and internal measurements. Changes of borderland are connected with general socio-cultural dynamics of the mankind and with a nature of intercultural interaction, within the region of borderland (Кравченко, 2010). We have considered the example of functioning life in borderlands in the light of youth vision and have determined the influence of borderland on the mobility of young people. In the context of our research, these are three borderline zones, each with its specificity (Transcarpathian region - Hungary, Lviv region - Poland and frontier of Kharkiv region). As a result of our research, we have found differences and similarities of different border zones, each with its own socio-economic structure, under which it is functioning. A significant impact on the young people, living in

these areas, has borderland, and ties with the neighboring country are very close in many culture-social spheres. Each side of the frontier has its benefits, which they make use of (material goods and certain services) and they also are well-oriented in the social space of the frontier, know the characteristic peculiarities of the mentality of neighboring nationality and freely communicate with each other. Further researches on the given subject are very perspective, as far as the young people of the frontier (borderland), are more mobile and disposed to migration in search of better, that they can get in their own country. Research in this area will never lose its urgency, because these processes are integral part of the existence of border areas. In future our research should be focused on the young people, who wish to leave our country, because these are serious losses of the progressive young people for our country. Research of the intensity of youth migration flows, can be used as an indicator for improvement or deterioration of the situation in Ukraine.

References

- ALBA, R. 2005. Brightvs. Blurred Boundaries: Second-generation Assimilation and Exclusion in France, Germany and the United States. *Ethnic and Racial Studies*, 28 (1), 20-49.
- MARTINEZ, O. 1994. *Border People: Life and Society in the U.S.- Mexico Borderlands*. University of Arizona Press.
- ROSLER, M. 1999. *Frontiers and Borderlands: Anthropological Perspectives*. T. Wendl (red.). Frankfurt am Main; Berlin; Bern; Bruxelles; New York; Wien: Lang.
- HASTINGS, D. WILSON, T. 1998. *Border Identities: Nation and State at International Frontiers*. Cambridge University Press.
- PARKER, V. 2006. *Toward an Understanding of Borderland Processes*. *American Antiquity*, 71(1), 41-45.
- БЕСПАМЯТНЫХ, Н. 2008. Границы и пограничья в социальной теории: понятия и направления исследований. *Социология*, 3, 44–50.
- БРЕСКИЙ, О. БРЕСКА, Ш. 2008. От транзитологии к теории Пограничья. Очерки деконструкции концепта “восточная Европа”. Вильнюс: ЕГУ
- КРАВЧЕНКО, В. 2010. Харьков: столица Пограничья. Вильнюс: ЕГУ
- КРИВИЦЬКА, О. 2015. Дискурс пограничья в соціокультурних дослідженнях: теоретико-методологічні аспекти. *Наукові записки ІІТІЕНДіМ. Курса НАН України*, 4(78), 173-197
- ГУЛЬ, М. 2012. Феномен пограничья: соціокультурний аспект. *Pozyskano z: http://eprints.oa.edu.ua/1354/1/Gul_210512.pdf* (pobrano 24.07.2016)
- КОЧАН, В. 2008. Типология пограничья. *Культура народов Причерноморья*, 165-168.
- СОРОКИН, П. 1992. *Человек. Цивилизация. Общество*. Москва: Политиздат.
- Сухомлинов, О. 2008. *Культурні пограничья: Новий погляд на стару проблему*. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд».

ХЛЕСТАКОВА, Л. 2006. Полиэтничность культурного пространства города
Харькова: в контексте идей Пограничья. «Воображая Пограничье»: итоги (2003–2005).
Минск

ШЕВЧУК, О. 2010. Пограниччя як соціокультурне явище. Наукові записки
Національного університету «Острозька академія», 6, 87–94.

About the author

Viktoria Riul' Associate Professor of the Department of sociology and social work, Ukraine,
Uzhhorod National University, The Faculty of Social Sciences, Department of Sociology and
Social Work
email: vikarul@gmail.com